

סתם יינם רב דניאל שטיין

א. גמרא מגילה (יג, א) - ולמלך אין שוה להניחם דאכלו ושתו ומבזו ליה למלכות, ואפילו נופל זבוב בכוסו של אחד מהן זורקו ושותהו, ואם אדוני המלך נוגע בכוסו של אחד מהן חובטו בקרקע ואינו שותהו.

ב. גמרא עבודה זרה (כט, ב) - אלו דברים של עובדי כוכבים אסורין ואיסורן איסור הנאה היין וכו'. יין מנלן, אמר רבה בר אבוח, אמר קרא אשר חלב וזבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם, מה זבח אסור בהנאה, אף יין נמי אסור בהנאה. [תוס' ד"ה יין - תימה מאי קא בעי מנלן הא מתניתין מיירי בסתם יינם וגזרה דרבנן היא שגזרו על יינם משום בנותיהן וי"ל דודאי עיקר גזרה דסתם יינם (לו, ב) משום בנותיהן הוא מיהו לא היו אסורים אותו בהנאה מטעם זה מידי דהוה אפיתן ושמןם אלא עבדו רבנן כיון נסך גמור שנתנסך לפני עבודת כוכבים שאסור מן התורה משום דמי ליה ועל יין נסך שואל התלמוד מנלן].

ג. גמרא עבודה זרה (לא, א) - א"ר אסי א"ר יוחנן משום ר' יהודה בן בתירא, שלשה יינות הן יין נסך אסור בהנאה ומטמא טומאה חמורה בכזית, סתם יינם אסור בהנאה. [רש"י (שם) - סתם יינם, משום גזירת יין נסך].

ד. גמרא עבודה זרה (לו, ב) - גופא אמר באלי אמר אבימי נותאה משמיה דרב פיתן ושמןן יינן ובנותיהן, כולן משמונה עשר דבר הן, בנותיהן מאי היא וכו' אלא על פיתן ושמןן משום יינן, ועל יינן משום בנותיהן. [הידושי הרמב"ן (שם) - פי' הרב ר' שמואל ז"ל שגזרו על סתם יינם משום בנותיהם, אבל יין שנתנסך ממש לע"ז מדאורייתא אסור וכו', וא"ת סתם יינן נמי ליתסר משום שמא נתנסך לע"ז מיעוטא הוא ומילתא דלא שכיחא ולא חיישינן לה כלל וכו', ולי נראה בזה וכו' אם איתא דנסכיה לא הוה מזבין ליה הילכך ליכא למיחש לאיסור ניסוך אלא משום בנותיהן הוא דגזרו ביה רבנן וכו', והא דאמרינן בפסקא דיין וחומץ של גוים מנלן ומייתי לה מקראי, משום דכל דתקון רבנן אדאורייתא סמכי לה, ולא גזרו הנאה אלא מפני שסמכו על דין יינם שנתנסך ממש לע"ז שהוא אסור בהנאה מן התורה תלו לומר שמא נתנסך וכו', וזה שלא גזרו במבושל לפי שאינו מתנסך ואינו מצוי כ"כ לחוש לו לבנותיהן].

ה. גמרא עבודה זרה (נז, א) - תינוק בן יומו הוא עושה יין נסך אמר להו אימור דאמרי אנא בשתייה בהנאה מי אמרי. [תוס' (נז, ב) ד"ה לאפקי - ועוד פירשו רשב"ם והריב"ן בשם רש"י שכתוב בתשובת הגאונים כי בזמן הזה אין איסור הנאה במגע עובד כוכבים ביין כי עובדי כוכבים של עכשיו אין רגילין לנסך לעבודת כוכבים וחשובין כאין יודעין בטיב עבודת כוכבים ומשמשיה והווי להו כתינוק בן יומו ועל זה אנו סומכין לגבות יינות העובדי כוכבים בחובותינו וכו'. מיהו היה ר"י מקשה אף לפי זה הפסק שפסק רבינו שלמה כרב בתינוק בן יומו א"כ היאך נתיר מגע עובד כוכבים בהנאה מטעם תינוק בן יומו מה ענין זה לזה והלא מה שאנו מתירים בתינוק איסור הנאה היינו משום שאין בו אפי' כוננת מגע וא"כ עובדי כוכבים בזמן הזה שמכוונים למגע יאסרו אפילו בהנאה וכו' וחזר ר"ת ואמר דודאי מתוך ההלכות לא מצינו ראייה פשוטה להתיר מגע עובד כוכבים ביין ואף לא סתם יינם בהנאה וכו' ואעפ"כ לא רצה ר"ת לאסור הואיל ופשט המנהג להתיר והנח לישראל שיהו שוגגים ואל יהו מזידין וכו', וא"ת כיון דגזרו על ניסוך העובד כוכבים הוה ליה דבר שבמנין דצריך מנין אחר להתירו וי"ל דלא גזרו אלא על המנסכים וכיון דהשתא לא הוו מנסכים לעבודת כוכבים יש לתלות להתיר].

ו. רמב"ם (מאכלות אסורות פרק יא הלכה ו) - וכן כל עכו"ם שאינו עובד עכו"ם כגון אלו הישמעאלים יינן אסור בשתייה ומותר בהנייה וכן הורו כל הגאונים, אבל אותם העובדים עכו"ם סתם יינם אסור בהנייה.

ז. שולחן ערוך (יו"ד סימן קכג סעיף א) - סתם יינם של עובדי כוכבים אסור בהנאה. וה"ה למגעם, ביין שלנו. הגה: משום גזירת יין שנתנסך לאיליים. ובזמן הזה, שאינו שכיח שהאומות מנסכים לעבודת כוכבים, י"א דמגע עובדי כוכבים ביין שלנו אינו אסור בהנאה, רק בשתייה; וכן סתם יין שלהם, אינו אסור ליהנות ממנו. ולכן מותר לגבות בחובו מן העובדי כוכבים סתם יינם, מפני דהוי כמציל מידם וה"ה בשאר הפסד, כגון אם עבר וקנה או מכר, אבל לכתחלה אסור לקנותו ולמכרו כדי להשתכר בו ויש מקילין גם בזה, וטוב להחמיר. [פתחי תשובה (ס"ק ב) - עיין בס' לבושי שרד סימן קנ"ח שלמד זכות על מה שנוהגין עכשיו לעשות סחורה בסתם יינם ע"ש].

ח. גמרא חולין (ד, ב) - גופא אמר רב ענן אמר שמואל ישראל מומר לעבודת כוכבים מותר לאכול משחיטתו שכן מצינו ביהושפט מלך יהודה שנהנה מסעודת אחאב, שנאמר ויזבח לו אחאב צאן ובקר לרוב ולעם אשר עמו ויסיתוהו לעלות אל רמות גלעד וכו', ודלמא משתא אשתי מיכל לא אכל וכו' הכי השתא שתיה סתם יינן הוא. [הידושי הרמב"ן (שם) - איכא דקשיא ליה משומד לע"ז היכי אפשר שאין יינו יין נסך, ולא קושיא היא שאין סתם יינן אסור משום חשש שמא נתנסך שאם כן איסורו מדברי תורה, אלא משום בנותיהן נאסר, ואי משומד לע"ז הוי משומד לכל התורה כולה ודאי דינו כגוי ביין נסך נמי, אע"פ שאין בבנותיו איסור חתנות מן התורה, דמ"מ כגוי גמור הוא ובכלל גזירתן, והיינו טעמא דלא נאסר משום ספק נתנסך דהיא ספיקא דאורייתא משום דכיון דנסכיה תו לא שתי ליה וכו' ועוד דאזלינן בתר רובא].

ט. שו"ע (יו"ד סימן קכד סעיף ו - ח) - כל עובד כוכבים שאינו עובד עבודת כוכבים, יינו אסור בשתייה ומותר בהנאה, ומגען ביין שלנו, שוה ליינם, שאסור בשתייה וכו'. ומומר, אע"פ שהוא מהול, עושה יין נסך במגעו.

י. **חזון איש (יו"ד סימן ב אות כג)** - ומיהו יין של חילול שבת או לכהת"כ ואינו עובד עכו"ם היה נראה דיינו מותר דהא נכרי שאינו עובד עכו"ם יינו מותר בהנאה וכו' ואינו אסור אלא בשתיה משום בנותיהן, וכיון דבמין לחילול שבת ליכא לא משום בנותיהן ולא משום ניוסוך אין לנו משום מה לאסור יינו וכו', ואמנם בב"י הביא תשובת הרשב"א שפשוט לו דמחלל שבת בפרהסיא או כופר בדברי חז"ל עושה יי"נ ולא נתגלה מקורו.

יא. **פ"ת (יו"ד סימן קיג ס"ק א)** - עבה"ט של מהרי"ט ז"ל שכתב דעיקר הגזירה היתה משום חתנות כו' וע' בס' תפארת למשה שכתב דלפי טעם זה שרי בישול של מומר דמשום חתנות ליכא.

יב. **פ"ת (יו"ד סימן קיב ס"ק א)** - ועיין בספר תפארת למשה בס' ק"ג ס"ט שכתב דפת של מומר שרי דמשום חתנות ליכא דאע"פ שחטא ישראל הוא ומותר לישא בתו.

יג. **שו"ת ריב"ש (סימן שצד)** - ומומר לע"א דהוי מומר לכל התורה כלה סתם יינו אסור שהרי הוא בכלל גזרה זו וכו' אף ע"פ שאין בו משום בנותיהן. וקדושו ג"כ קדושו דישאל הוא אע"פ שחטא, וטעמא דמלתא דכיון שקצת יינו אסור שזהו שנתנסך ודאי לע"ז גם סתם יינו אסור, כיון שהוא כמומר לכל התורה כלה. והשוו בו חכמים מדותיהם.

יד. **שו"ע (יו"ד סימן קכד סעיף י - יא)** - כיצד היא הנגיעה שאוסר בה העובד כוכבים היין בהנאה, שיגע בידו או ברגלו או בדבר אחר (שבידו), וישכשוך. [ש"ך (ס"ק כ) - אבל נגיעה לחוד בלא שכשוך אינו אסור בהנאה וכדעת הטור ורש"י והרמב"ם וכן בס"ג העתיק דברי הרמב"ם שלמד בב"י מדבריו דנגיעה בלא שכשוך אינו אסור בהנאה וכב"י דבהכנסת ידו לא מקרי שכשוך דלא הוי אלא נענוע כל דהו וכן משמע מדאמרינן (נט, ב) גבי אתרוג דנפל לחביתא דחמרא אידרי עובד כוכבים ושקליה אמר רב אשי נקטוה לידיה כי היכי דלא לישכשוך משמע דאהכנסה לא קפדינן].

טו. **שו"ע (יו"ד סימן קכה סעיף ט - י)** - העביר העובד כוכבים נוד של יין ממקום למקום והוא אוהז פי הנוד בידו, בין שהיה הנוד מלא או חסר, מותר ואף על פי שהיין מתנדנד, שאין דרך ניוסוך בכך. היה נושא כלי פתוח ובו יין, וישאל הולך אחריו, אם הוא חסר ולא שכשוך, מותר בשתייה. [ש"ך (ס"ק יז) - והוא אוהז פי הנאד. כב"י והיינו שהוא סתום דאל"כ אסור משום שכשוך].

טז. **שולחן ערוך (יו"ד סימן קכד סעיף יז - יח)** - יש מי שאומר שאם אחז עובד כוכבים בכלי פתוח של יין ושכשוך, אף על פי שלא הגביהו ולא נגע ביין, נאסר. הגה: ורבים חולקים לומר דאם שכשוך בגופו של הכלי בלא הגבהה לא מקרי שכשוך ולכן אין להחמיר במקום פסידא. נטל עובד כוכבים כלי של יין והגביהו ויצק היין, אף על פי שלא שכשוך, נאסר, שהרי בא היין מכחו. הגביה ולא שכשוך ולא נגע, מותר. הגה: וכ"ש שאינו אסור בנגיעת הכלי לחוד.

יז. **רמ"א (יו"ד סימן קכד סעיף כד)** - ובזמן הזה דהאומות לאו עובדי כוכבים הם, כל מגען מקרי שלא בכונה, ולכן אם נגע ביין על ידי דבר אחר, אף על פי שיודע שהוא יין וכוון ליגע בו, מותר אפילו בשתייה, דמקרי מגע על ידי דבר אחר שלא בכונה; והוא הדין אם נגע, אפילו בידו, בלא כוונת מגע או שלא ידע שהוא יין, שרי. ואין לפרסם הדבר בפני עם הארץ. [ש"ך (ס"ק עא) - מיהו כבר נתבאר וכו' דשלא במקום הפסד קי"ל דאף בזמן הזה עובדי עכו"ם הן וגם בתשובת מהרי"ל סימן ל"ח מצאתי דמגע עובד כוכבים בכונה ע"י ד"א בזמן הזה אין להתיר אלא במקום הפסד מרובה].

יח. **גמרא עבודה זרה (ל, א)** - אמר רבא הלכתא וכו' יין מבושל אין בו משום גילוי ואין בו משום יין נסך. [חידושי הרמב"ן (שם) - ולענין יין מבושל לא פירשו לי רבותי כמה שיעור בישולו, אבל מצאתי לראב"ד שכתב הכי אמר רבינו האי ז"ל הכי דייקו גאונים הראשונים כיון שהרתיח נעשה מבושל ואין בו משום גילוי ולא משום יין נסך, והקבלה נקבל, אבל לפי מה שאמרו בירושלמי כאן ובמס' תרומות שממעטו ממדתו נ"ל שכשחסר ע"ג האור ממדתו נעשה יין מבושל ואין בו משום יין נסך].

יט. **תורת הבית הארוך (בית ה שער ג)** - ויין מבושל היינו טעמא משום שאין טעמו יין ואין שמו יין סתם ולפיכך לא גזרו בהן ועוד שאף הן אין מנסכין אותן.

כ. **רמב"ם (מאכלות אסורות פרק יא הלכה ט)** - אין מתנסך לעכו"ם אלא יין שראוי להקריב על גבי המזבח ומפני זה כשגזרו על סתם יינם וגזרו על כל יין שיגע בו שיהיה אסור בהנייה לא גזרו אלא על היין הראוי להתנסך, לפיכך יין מבושל של ישראל שנגע בו העכו"ם אינו אסור ומותר לשתות עם העכו"ם בכוס אחד.

כא. **שו"ת אגרות משה (יו"ד ח"א סימן נ)** - ובדבר מיץ ענבים שקורין גרייבס דזוס שנעשה ע"י עכו"ם יש שעושיין זה ע"י שמבשלין תחלה את הענבים ואז אין בזה איסור דייין מבושל אין בו משום יין נסך וממילא ה"ה כשבשלו את הענבים ואלו שאין מבשלין את הענבים אסור המיץ ואף שמבשלין את המיץ אח"כ דכיון דכבר נאסר לא הותר ע"י הבשול. ולכן צריך לחקור איך עושיין ואם הפעקטערי משיב בכתב מסתבר דיש להאמינם כיון דהוא איסור מדרבנן ולסמוך דלא מרעי נפשיהו ויש לשאול באופן שלא ידעו שיש חלוק לדינא בזה שאז הוא כעין מסל"ת ויהיה עוד טעם להתיר.